



Mit fødehjem i Braten Skov. (Lokalarkivet, gl. postkort)

Andelsboligforeningen i Bregninge Kommune

af Hans Jørgen Mortensen

Dette er en fortælling om, hvor jeg boede i min barndom og ungdom. Jeg er født i 1947. Mine forældre boede på det tidspunkt til leje i et lille hus beliggende i Braten Skov ved Vindeby på Tåsinge. Huset tilhørte Valdemars Slot og blev nedrevet i 1996. Herefter blev der opført et nyt hus på samme grund.

I slutningen af 1940'erne er der igen kommet gang i boligbyggeriet i Danmark. Det er igen blevet muligt at skaffe byggematerialer. Samtidig er der opstået et større og større behov for yderligere boliger til den voksende befolkning. Især boliger i en god stand til en rimelig leje er en mangel.

Allerede inden krigen og i fællesskabets ånd er der opstået andelsboligforeninger, som har stået for opførelse af gode boliger i mange af

landets købstæder. I Vindeby har man et lignende ønske. Initiativtager hertil er assurandør Svend Piil Thomsen, Troense, som inviterer til et forberedende møde den 4. november 1948 på Vindeby Kro.

Andelsboligforeningen stiftes

Det var Svend Piil Thomsen, der var foregangsmand og stifter af foreningen.

Af vedtægterne fremgik det bl.a., at boligene fortrinsvis skulle bebos af familier med børn. Dette fremgår tydeligt af beboerlisten fra starten og ca. 15 år frem.

Den 7. januar 1949 stiftes foreningen, og 29 medlemmer tegner sig. Der vedtages et medlemsgebyr på kr. 10,00, og hver andel beløber sig til kr. 25,00.

Ved den stiftende generalforsamling samme dag dannes en midlertidig bestyrelse bestående af

Chauffør Arthur Bruun, Troense
Styrmand Jørgen Jensen, Vindeby
Chauffør Henry Elnegaard, Troense
Færgebetjent Gunnar Nielsen, Troense
Maskinmester Willy Jensen, Svendborg
Gartner Valdemar Nielsen, Troense
Assurandør Svend Piil Thomsen
Sidstnævnte vælges til formand.
Til kasserer og revisor vælges Statsaut. Revisor Edvin Munk, Svendborg.

17. januar 1949 afholdes bestyrelsesmøde hos arkitekt Bo Jørgensen, Vindeby, som forelægger tegninger til 10 dobbelthuse. Der indledes forhandlinger om køb af grunde, matr. Nr. 2 ae og 2 z, Vindeby, Bregninge Sogn, af konsul Baagøe Riber, Svendborg, til en pris af kr. 2,50 pr. kvadratalen. Det samlede grundareal bliver ca. 8.000 m². Den endelige grundpris beløber sig til 38.000,00 kr.

Ved et bestyrelsesmøde den 25. januar 1949 deltager sognerådsformanden, som er positiv indstillet. Arkitekten udfærdiger et budget, og den 5. april behandles projektet i sognerådet, som dog ønsker et nyt forslag på billigere huse bragt på banen.

Det oprindelige projekt omhandler 10 dobbelthuse i 2 plan med fuld kælder. Arkitekten udarbejder et nyt forslag med enkelthuse i et plan og kun et enkelt kælderrum.

Ved et nyt medlemsmøde viser det sig dog, at interessen for dobbelthusene er størst, hvorfor man går videre med dette projekt.

Licitation

Byggeriet udbydes i licitation, hvor det viser sig, at flere håndværksmestre går sammen om at afgive tilbud. Arbejdet gives til følgende:

Murerarbejde:

Murermester L. Kildegård, Vindeby, med

5 huse, Murermester Chr. Østergaard Nielsen, Bjerreby, med 1 hus og Murermester Johs. Kildemand, Vornæs, og murermester J.B.Fredholm, Svendborg, med tilsammen 4 huse.

Kloakarbejde:

Entreprenør Henry Hansen, Søby.

Tømmerarbejde:

Tømmermester Kaj Larsen, Bjernemark, med 4 huse, Tømmermester Svend Flintegaard Andersen, Ny Nyby, med 3 huse, Tømmermester Chr. Henningsen, Vindeby, med 3 huse.

Snedkerarbejde:

Tømmermester J. Henningsen, Eskjær, med 5 huse, Tømmermester H.L.Weber & Søn, Troense, med 5 huse.

Smedearbejde, inkl. vand og sanitet:

Smedemester N. Kirkebæk, Vindeby, med 5 huse, Smedemester Sigurd Frederiksen, Troense, med 5 huse.

Støbegods:

A/S L.Lange % Co. Svendborg.

Blikkenslagerarbejde:

Carl Hybel Petersen, Svendborg.

Vandstik:

Smedemester N. Kirkebæk, Vindeby.

Elektriske installationer:

Elinstallatør Frank Feldhusen, Landet.

Malerarbejde:

Malermester Poul Fredholm, Bregninge, med 8 huse, Malermester Søren Holmskov, Gyl-denmose, med 2 huse.

De samlede håndværkerudgifter beløber sig til:

Murerarbejde	kr. 327.000,00
Kloakarbejde	kr. 10.781,00
Tømrerarbejde	kr. 189.000,00
Snedkerarbejde	kr. 118.350,00
Smedearbejde	kr. 4.470,00
Støbegods	kr. 45.585,30
Blikkenslagerarbejde	kr. 25.200,00
Vand og sanitet	kr. 50.779,50
Vandstik	kr. 5.160,00
Elektriske installationer	kr. 24.825,00
Malerarbejde	kr. 39.750,00
Pris i alt for 10 dobbelthuse .	kr. 840.900,80

Finansiering og byggeri

Finansieringen klares ved lån i Landbosparekassen for Svendborg og Omegn, 2 pantebrevbreve til Kongeriget Danmarks Hypotekbank (statslån) med kaution af kommunen og lån i Fyns Kreditforening.

Byggelån optages i Svendborg Bank som en kassekredit.

Byggeriet påbegyndes den 30. august 1949 med afstikning af grundene. Det første hus er rejst den 25. oktober 1949 og er under tag den 22. november samme år.

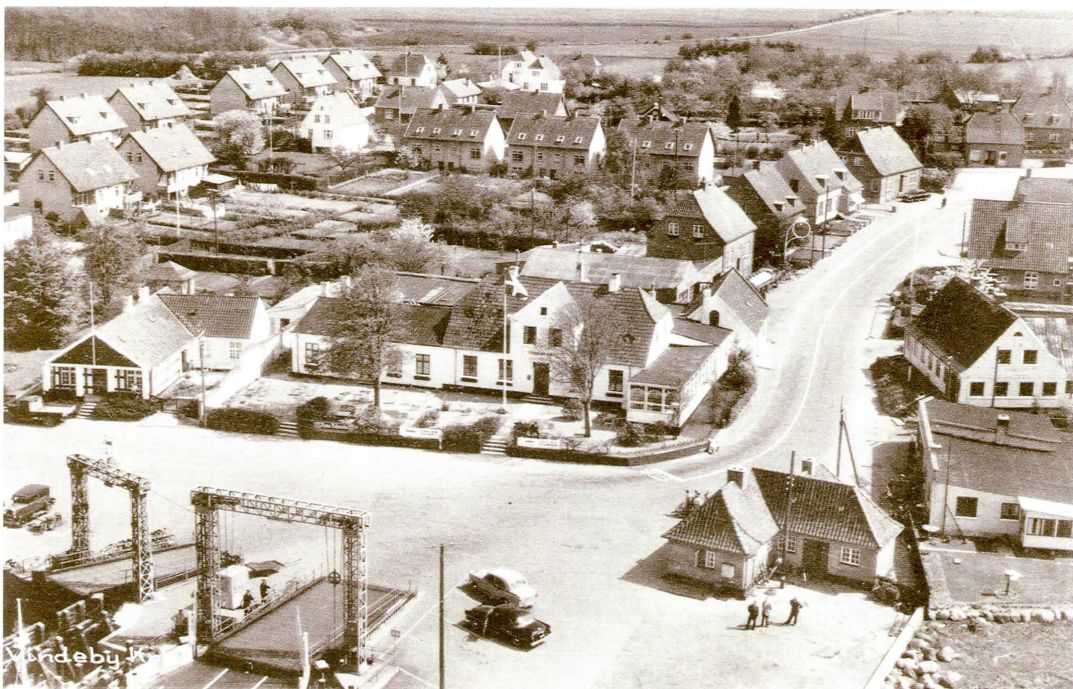
Indflytning

I 1951 flyttede min familie og jeg ind i et hus, Tværvej 5, tilhørende den nye andelsboligforening. Indskuddet var på 800 kr. og den mdl. ydelse på 50 kr. [1]

Det må have følt som den rene luksus i forhold til datidens standard at flytte ind i disse nyopførte boliger med masser af plads, rindende vand i hanerne og kloaksystem, som fungerede. Det sparede husmoderen for meget tungt arbejde.

I kælderen var der et vaskerum med muret gruekedel og muret skyllekar, værksted, kul- og koksrum og viktualierum.

Stueplanen bestod af entre med trappe til kælder og til loft, 2 stuer, køkken med 2 gasblus på en terrazzoplade samt et toilet med wc og håndvask.



Andelsforeningens nyopførte dobbelthuse ses i baggrunden. (Foto: Lokalarhivet, gl. postkort)

På 1. sal var der et soveværelse og 2 værelser samt et garderoberum. Igen en stor forbedring, idet forældre og børn var vant til at sove i samme rum, uanset hvor mange man var.

Når man skulle i bad, foregik det i skyllekarret med varmt vand fra gruekedlen.

Oprindeligt blev boligerne i stueetagen opvarmet ved hjælp af kul- og koksfyrede kamminer med et simpelt centralvarmeanlæg og radiatorer på 1. sal i soveværelset og det ene værelse. I det andet værelse var ekspansionsbeholderen, som sørgede for opvarmningen her.

Nogle år senere blev der i mange af husene etableret centralvarme med oliefyr i kælderen og dermed også varmt vand. Der blev i mange huse opsat en bruser over skyllekarret, og dermed mulighed for brusebad, et stort fremskridt, som jeg husker det.

Disse nyanskaffelser blev enten bekostet af lejerne selv eller via et lån i foreningen med en lille forhøjelse i huslejen som følge.

Hver grund havde både have fortil og bagtil, med undtagelse af Tværvej 1, 3 og 5, der som kompensation fik tildelt hver et havestykke bag Færggårdsvej 6 – 12. Adgang til disse haver foregik ved en etableret sti langs

Færggårdsvej 12 og langs bagskellet af Tværvej 3 og 5 og gennem haven til nr. 7.

I disse haver blev der i mange år dyrket grøntsager som supplement til husholdningen. Nu er de udlagt som et grønt fællesområde og legeplads.

Iflg. beboerliste bliver husene fra starten fordelt som følger:

Lejlighederne på Tværvej (nuværende Vindeby Tværvej)

Nr. 1: Cigarmager Harry Nørregård og frue. Ingen børn.

Nr. 1: Mekaniker Agner og Ulla Brandt (indflyttet 1967). Børn: Per f. 1957 / Jan f. 1960 / Tina f. 1964.

Nr. 3: Navigationslærer Willy Lund og Alhild. Børn: Arne f. 1943 / Lilli f. 1945.

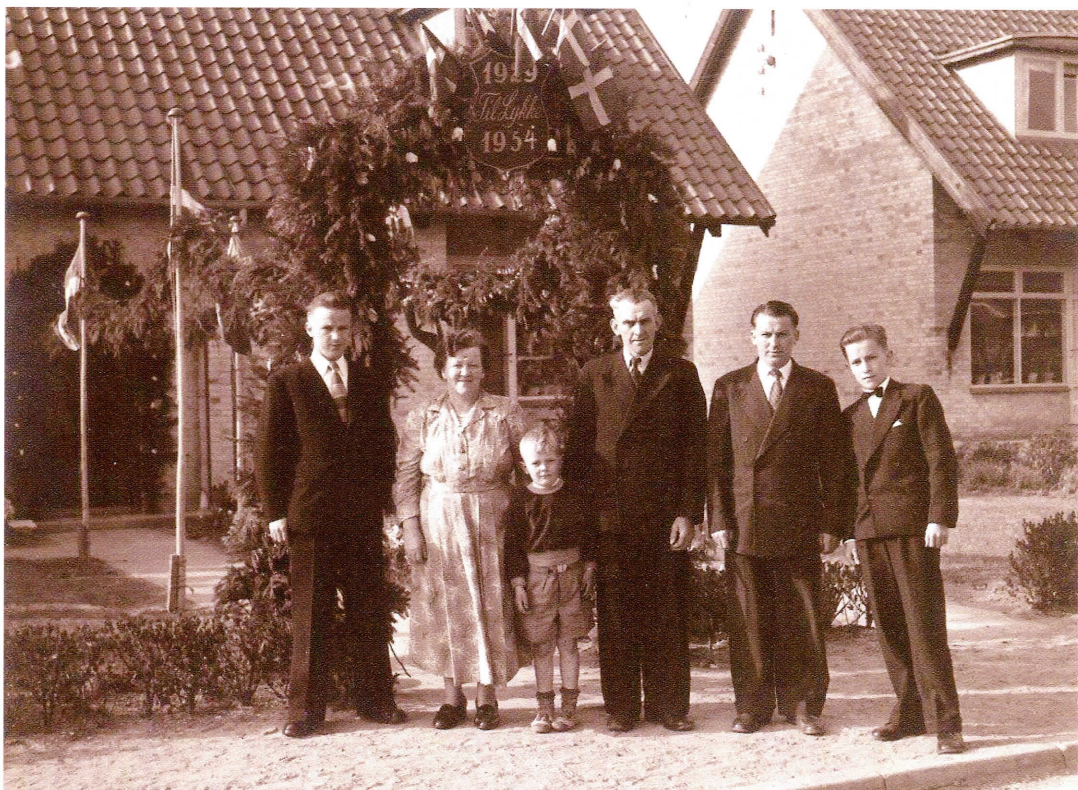
Nr. 3: Tømrer Svend og Inger Rasmussen (indflyttet 1962). Børn: Helle f. 1949 / Asger f. 1952.

Nr. 5: Arbejdsmand Hans og Augusta Mortensen. Børn: Christian f. 1927 / Keld f. 1931 / Bent f. 1939/ Hans Jørgen f. 1947.

Nr. 7: Gartner Valdemar og Ragnhild Nielsen (ingen børn).



Tværvej nr. 1 og 3, Vindeby. (Privatfoto)



Tværevej 5, Vindeby. Familiefoto ved mine forældres solubryllup i 1954. Fra venstre Keld Børge, Augusta, Hans Jørgen, Hans, Anders Christian og Bent Thorkild. (Privatfoto)

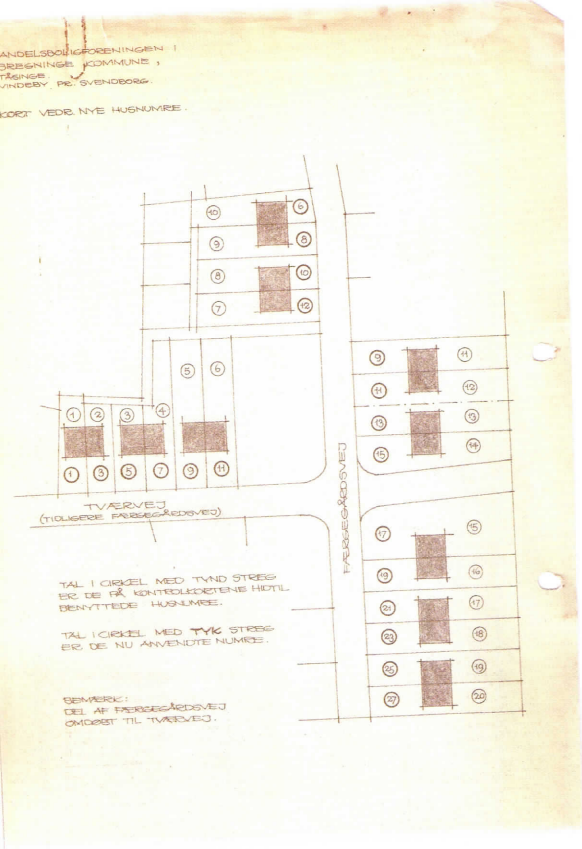
Nr. 9: Chauffør Henry og Palma Elnegård.
 Børn: Jytte f. 1938 / Hanne f. 1942 / Henning f. 1944 / Erik f. 1945 / Marianne f. 1949.
Nr. 11: Marketender Harry og Else Hansen.
 Børn: Jytte f. 1932 / Bente f. 1934 / Alice f. 1935.

Lejlighederne på Færggårdsvej

Nr. 6: Grosserer Frode og Edith Nielsen.
 Børn: Inge Lise f. 1944 / Steen f. 1945.
Nr. 8: Buntmager Olaf og Christiane Rasmussen.
 Børn: Betty / Inger (tvillinger) f. 1924.
Nr. 10: Vognmand Fritz og Sonja Hansen.
 Børn: Anni f. 1939 / Jørgen f. 1945 / Lene f. 1947 / Jan f. 1950.
Nr. 12: Styrmand Gunnar og Ragna Nielsen (Weiskvist).
 Børn: Leif f. 1938 / Ulla f. 1940 / Erland f. 1943 / June f. 1947.
Nr. 9: Vognmand Laurits og Gertrud Olsen.

Børn: Ove f. 1942 / Gerda f. 1952.

Nr. 11: Styrmand Eigil og Poula Rasmussen.
Nr. 11: Værktøjsmager Thorkild og Mary Vester (indflyttet 1957).
 Børn: Linda f. 1951 / Børge f. 1954.
Nr. 13: Arbejdsmand Rasmus og Anna Eriksen.
 Børn: Tage f. 1932.
Nr. 13: L. Stensig (indflyttet 1963). Ingen børn.
Nr. 15: Maskinmester Willy Jensen og Edith (Kjærved).
 Børn: Jørgen f. 1943 / Harris f. 1948.
Nr. 15: Arbejdsmand Rasmus og Anna Eriksen (indflyttet 1963).
 Børn: Tage f. 1932.
Nr. 17: Færgebetjent Børge og Marta Petersen.
 Børn: Ruth f. 1938 / Kurt f. 1942 / Søren f. 1946 / Lis f. 1947 / Hans Jørgen f. 1956.
Nr. 19: Lærer Ernest og Fru Sørensen.
 Børn: ingen.



Grundplan med husnumre.

Nr. 19: Sygeplejerske Ella Weber (indflyttet 1957). Børn: Jørgen f. 1950/ Kirsten f. 1960.

Nr. 21: Tømrer Svend og Anna Nielsen. Børn: Lis f. 1935/ Helen f. 1938.

Nr. 23: Styrmand Jørgen og Petra Jensen. Børn: Hjørdis f. 1942.

Nr. 25: Navigationslærer Arno og Lilly Jørgensen. Børn: Erik f. 1943 / Ivar f. 1947.

Nr. 25: Færgebetjent Poul og Grethe Holsterbro (indflyttet 1958). Børn: Sussi f. 1951 / Lars f. 1953 / Per f. 1956 / Lene f. 1961.

Nr. 27: Assurandør Svend og Anna Piil Thomsen. Børn: ingen.

I dag

Boligforeningen har i dag stadig selvstændig bestyrelse, men i 2008 blev administration, udlejning og vedligehold overtaget af Svendborg Andels Boligforening.

Bemærkninger

[1] Den gns. timeløn for en faglært arbejder var i 1950: 3,70 kr. Det svarer til en månedsløn på 769 kr. (ugentlige arbejdstid var på 48 timer). Udgifter til mad, tøj m.v. var i 1950 mange gange højere end i dag i forhold til lønnen, så der var ofte ikke mange penge tilbage til huslejen.

Kilder og hjælp til artikel:

Hanne Lauritzen, Skovballe, Arne Lund, Fjellebroen, Leif Weiskvist, Vindeby og Taasinge Lokalhistoriske Arkiv, Landet.

Hans Jørgen Mortensen,

født 1947 i Vindeby. Skolegang på Ida Holst Realskole. Uddannet murer i 1966. Blev teknisk assistent 1996 i Langeskov Kommune. Er nu folkepensionist og stadig bosiddende i Vindeby.

